

بررسی مؤلفه های هوش هیجانی در آموزه های دینی

محمد حسین زیوری اظهر - فارغ التحصیل دوره کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل

چکیده

سابقه و هدف: ابزار عقل و هوش برای اندیشه، تفکر، یادگیری و ... از الطاف بزرگ الهی به انسان است. مکاتب مختلف بشری کوشیده اند به تبیین جامعی از انسان بپردازند ولی همواره ناتوان بوده اند زیرا از علم لایتناهی و منبع لایزال وحی الهی بی نصیب مانده اند. اما دین اسلام به عنوان مکتبی کامل و ذوابعاد به انسان به عنوان موجودی چند بعدی و دارای کارکردهای مختلف اخلاقی، توجه ویژه ای دارد. اسلام برای نیل به سعادت دنیوی و اخروی با ارائه راهکارهایی دقیق مانند خودآگاهی، خودسازی و تهذیب، مؤمنان را به کنترل رفتارها دعوت می کند. این کنترل رفتارهای درونی و بیرونی، همان مدیریت هوش هیجانی است. هوش هیجانی یکی از مسائلی می باشد که مدتی است بشر امروزی به آن توجه کرده، ولی اسلام از قرن ها پیش به زندگی بشر در ابعاد مختلف نگرسته است. هدف مقاله حاضر این است که با رویکردی علمی - دینی و به روش نظری، جایگاه هوش هیجانی را در آموزه های دینی، بررسی و مطالعه کند.

مواد و روش ها: مطالعه حاضر تلاش کرده است با تبیین مفهوم هوش هیجانی در روانشناسی مؤلفه های آن را در آموزه های دینی بررسی نماید. برای فهم بهتر و غنای بیشتر بحث ابتدا معنا و مفهوم هوش و انواع آن مطرح و سپس به تعریف هوش هیجانی و مؤلفه های آن پرداخته شده است. در بخش پایانی نیز درباره جایگاه هوش هیجانی در اسلام، به روش تحلیل متون دینی، بحث و بررسی صورت گرفته است. یافته ها: روانشناسی و اسلام در تبیین هوش هیجانی، تعابیر کاملاً مشترکی ندارند. روانشناسان از مفاهیمی برای تبیین بهره برده اند که در آموزه های دینی از عباراتی خاص در این خصوص استفاده شده است. نکته دیگر اینکه در اسلام در کنار آثار دنیوی و بهبود زندگی حاصل از تقویت هوش هیجانی و مدیریت رفتارها، نگاه ویژه ای نیز بر آثار اخروی آن وجود دارد که خود دلیل بر جامع بود نگاه دین به مسائل است. نتیجه گیری: نتیجه نهایی اینکه حتی اگر بپذیریم هوش هیجانی در روانشناسی، موضوع تازه ای است، از دیدگاه اسلام چیز جدیدی شمرده نمی شود و آموزه های اسلامی نگاه دقیقی به مؤلفه های هوش هیجانی داشته با ارائه راهکارهایی دقیق به مدیریت هیجانات پرداخته و علاوه بر آثار دنیوی، آثار اخروی را نیز بر آن مترتب می داند.

واژگان کلیدی: هوش، هوش هیجانی، اسلام

